

بنا به پیشنهاد دانشکده الهیات و تصویب هیأت‌رئیس دانشگاه فردوسی مشهد در جلسه مورخ ۲۵/۷/۷۷ مقرر گردید نکوداشت استاد سیدجلال‌الدین آشتیانی در تاریخ ۲۸/۳/۷۸ برپا گردد. به دنبال این تصمیم ستادی به ریاست آقای دکتر سیدکاظم طباطبایی رئیس دانشکده الهیات تشکیل گردید و برنامه‌ریزی، هماهنگی و اجرای این مراسم را به عهده‌گرفت و پس از هشت ماه تلاش و هماهنگی با وزارت متبوع، فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و... این مراسم در تاریخ مقرر در تالار اجتماعات دانشکده الهیات یعنی همان دانشکده‌ای که استاد قریب چهل سال در آن به افاده مشغول بوده است، برپا گردید.

در این مراسم آقای دکتر مصطفی معین وزیر محترم فرهنگ و آموزش عالی و معاونان آن وزارت، دکتر محمد جواد فریدزاده مشاور رئیس جمهور و رئیس مرکز گفتگوی تمدن‌ها، دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، آیه‌الله عبادی امام جمعه محترم مشهد، دکتر عبدالرضا باقری رئیس دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر غلامرضا اعوانی رئیس انجمن حکمت و فلسفه، اعضای شورای فرهنگستان علوم، مقامات استان، چند تن از شخصیت‌های علمی و فرهنگی و جمع کثیری از استادان دانشگاه فردوسی و علوم پزشکی مشهد حضور داشتند.

در این انجمن باشکوه که از ساعت ۸/۳۰ آغاز و تا ساعت ۱۲ ادامه یافت، پس از تلاوت آیاتی از کلام‌الله مجید و پخش سرود جمهوری اسلامی ایران، دکتر عبدالرضا باقری رئیس دانشگاه فردوسی مشهد ضمن خوش‌آمدگویی به حاضران درباره جایگاه والای اندیشمندان در حیات فکری و فرهنگی ملت‌ها گفت:

«در حیات فکری و فرهنگی ملت‌ها، بزرگان و اندیشمندان جایگاهی بس والا دارند و...»
 سرمایه‌های لایزال دانش و فرهنگ آن ملت به شمار می‌روند، آنان که همت و تلاش خود را صرف کسب و جستجوی حقیقت می‌کنند واز بسیاری خواسته‌های مادی و نفسانی چشم می‌پوشند. وی افزود: بی‌تردید گسترش مرزهای حکمت و دانش و ارائه تصویری اندیشمندانه از جهان و انسان و دستیابی به گوهر معرفت، تنها از کسانی برمی‌آید که با اراده‌ای استوار و تلاشی پایدار، آثار و افکار بزرگان حکمت و معرفت را در حوزه‌های مختلف و فرهنگ‌های گوناگون بررسی می‌کنند و با قدم قلم، بر صحیفه روزگار آثاری ماندگار بر جای می‌گذارند.

ریاست دانشگاه فردوسی مشهد، در ادامه ضمن تأکید بر تکریم و بزرگداشت مقام علم و عالمان در حوزه فرهنگ اسلامی، استاد آشتیانی را از جمله کسانی دانست که بر تمام جویندگان حکمت و معرفت و پیروان دین اسلام و مذهب جعفری حقی بزرگ دارد. وی در پایان گفت: بر همگان بویژه آنان که از آثار پربار این حکیم الهی بهره‌مند بودند، فرض است که قدردان وجود مبارک ایشان باشند و امیدوارم این محفل ارجمند بتواند گوشه‌ای از حق عظیمی را که استاد آشتیانی بر گردن همه جویندگان فلسفه و عرفان اسلامی و بویژه دانشگاه فردوسی دارند، ادا نماید.

پس از سخنرانی رئیس دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر فریدزاده رئیس مرکز گفتگوی تمدن‌ها که به نمایندگی از ریاست محترم جمهوری در این محفل باشکوه شرکت کرده بود، به ایراد سخنرانی پرداخت. وی سخنان خود را با تأمل در کلمه یونانی «نوستالژی» که معانی وطن، درد، غربت و بازگشت را القا می‌کند، آغاز کرد. دکتر فریدزاده گفت: هر فیلسوفی که به نحوی از ظاهر به باطن و از فروع به اصول و از مابالعرض به مابالذات و از جزئی به کلی و از حس به عقل سیر می‌کند، مسافر است، ولی هر مسافری به نهایت نمی‌رسد و «اسفار اربعه» را به پایان نمی‌برد؛ اما هر مسافری غریب است و درد غربت دارد، و آرزوی رجوع به وطن را در سر و دل می‌پروراند پس میان فلسفه، فیلسوف و نوستالژی نسبتی است روشن و

پیوندی است وثیق، وی افزود: آموزگار ما حضرت استاد سید جلال‌الدین آشتیانی به شاگردان خود فقط مشاهده «شواهد الربوبیه» را با سبابه عبارت و اشارت نشان نمی‌دهد و تنها «مشاعر» ایشان را پرورش نمی‌دهد و فقط «فصوص حکمت» را در انگشتری قلب ایشان نمی‌نشانند و تنها قانون شفا را به رنجوران و بیماران نمی‌آموزد و فقط صدای «آواز پرجبرئیل» را به گوش مستعدان حق نیوش نمی‌رساند و تنها تشنگان معرفت را از حکمت العین «خرد جاودان» نمی‌نوشاند و فقط ایشان را با مائده‌های آسمانی حکیمان بزرگ آشنا نمی‌کند بلکه در کنار دریای صبور و متین وجود او، جان مضطرب ما آرام می‌گیرد. او فقط فکر کردن را به ما نمی‌آموزد او معلم بزرگ محبت و استاد بی‌نظیر عظوفت نیز هست.

رئیس مرکز گفتگوی تمدن‌ها در پایان با اشاره به نسبت میان فلسفه و آزادی گفت: شیوه زندگی و سیره حیات حضرت استاد آشتیانی چنان است که به ناظر دقیق، درس‌های بزرگی در باب این مسئله می‌دهد که متفکر به معنی حقیقی لفظاً، هم خود انسانی است آزاد و هم دیگران را بنده واقعی خدا یعنی آزاد از هر قید و زنجیر می‌خواهد و از اینجاست که آموزگار ما را «سیدالاحرار» گفته‌اند.

سخنران بعدی این محفل، دکتر معین وزیر فرهنگ و آموزش عالی بود که ضمن تأکید بر ارتباط تنگاتنگ علم و دین گفت: درخت ممنوعه، علم و دانش و معرفت نیست بلکه هوی و هوس‌های مادی است. دکتر معین در ادامه با بیان ضرورت توجه به علم و دانش و فرهنگ در قرن بیستم، توسعه خرد مدار را مهم‌ترین راه فرا روی انسان ذکر کرد و گفت: عمده‌ترین چیزی که توان سامان دادن به تحرک جامعه را افزایش می‌دهد، تکیه بر توان علمی و خردورزی است و نقطه اصلی خلاقیت و زاینده‌گی علمی کشور از شناخت و باروری فضای علمی می‌گذرد.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی همچنین ارج نهادن به مقام والای عالمان را نه تنها نکوداشت آنان بلکه تأکید بر نیازها و امور ضروری جامعه ذکر کرد و افزود: استاد آشتیانی شاخص حیات غنی اندیشه اسلامی در قرن حاضر و نمونه‌ای آشکار از شناخت نیازهای زمان است و

گزارش نکوداشت استاد سیدجلال‌الدین آشتیانی

نکوداشت استاد در واقع تکلیف نظام در برابر توسعه یافتگی علمی است. دکتر معین در پایان گفت: استاد آشتیانی را می‌توان در متن گفتگوی تمدن‌ها جستجو کرد و من خوشحالم که در سال امام خمینی (ره) یکی از شاگردان کرانقدر ایشان را به عموم مردم می‌شناسانیم.

آنگاه پس از قرائت قصیده‌ای در وصف استاد آشتیانی توسط یکی از شاگردان ایشان و قرائت پیام مردم آشتیان به مراسم نکوداشت استاد آشتیانی توسط حجت الاسلام سیاسی امام جمعه موقت این شهر، استاد ذبیح‌الله صاحبکار شاعر مشهدی یکی از سروده‌های زیبای خود را در وصف مقام علمی و معنوی استاد قرائت کرد.

دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم به عنوان سخنران یعدی این مراسم ضمن تأکید بر احیاء و زنده نگهداشتن تفکر و فلسفه در جامعه گفت: جامعه‌ای که دارای تفکر و اندیشه‌ورزی و فلسفه نباشد، جامعه‌ای مرده و بی‌روح است.

رئیس فرهنگستان علوم در ادامه با ذکر نام شخصیت‌هایی علمی و فکری که در احیای فلسفه معاصر اسلامی اثر زیادی داشته‌اند، امام خمینی (ره)، علامه طباطبایی (ره) و شهید مطهری (ره) را سه شخصیتی ذکر کرده که در این میان، بیشترین اثر را داشته‌اند.

دکتر داوری کار مهم استاد آشتیانی را که استادان ایشان بنای آن را گذاشته بودند، گشایش راه تجدید حیات فلسفه ذکر نمود و گفت: تا زمان شروع کار استاد آشتیانی، اروپاییان از فلسفه اسلامی فقط تا ابن‌رشد اطلاع داشته‌اند و با شروع فعالیت علمی استاد و نگارش اولین کتاب درباره ملاصدرا توسط ایشان درک جامع و تام و تمام درباره ملاصدرا ارائه گردید و با احیاء آثار و متون ملاصدرا توسط ایشان اثر آن به اروپا هم رسید.

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مصطفی محقق داماد نیز به عنوان سخنران پایانی مراسم سه عنصر حکیم بودن، ایرانی بودن و شیعه اثنی‌عشری بودن را در وجود استاد آشتیانی درخشان ذکر کرد و گفت: ایشان نمونه تمام عیار و بارز فلسفه صدرایی است. وی گفت: استاد آشتیانی ثابت کرد اصولی که عارفان عرفان نظری درباره ولایت ذکر کرده‌اند جز با تئوری شیعه اثنی‌عشری سازگار نیست. حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محقق داماد در ادامه با بیان این مطلب که استاد آشتیانی حکمت گمنام پنج قرن اخیر را زنده کرد گفت:

نظر استاد آشتیانی این است که چون آثار فلاسفه اسلامی پنج قرن اخیر عرضه نگردیده و شناسانده نشده است، اروپاییان از آنها غافل مانده‌اند. وی در پایان پیام استاد آشتیانی را در این مورد ذکر کرد که هرکس می‌خواهد به درستی فلسفه بخواند باید متون فلسفه را از آغاز تا انجام نزد استادی با سواد و ماهر تلفظ کند و

اینگونه استادان را باید با چراغ گشت و پیدا کرد. در پایان این مراسم وزارت فرهنگ و آموزش عالی، دانشگاه فردوسی مشهد، فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، استانداری خراسان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان، پژوهشکده ابن‌سینا هریک به طور جداگانه هدایایی به رسم یادبود به استاد تقدیم داشتند. همچنین به پیشنهاد ستاد نکوداشت استاد اداره کل آموزش و پرورش خراسان یک باب دبیرستان تازه‌ساز را در محدوده آموزش و پرورش ناحیه هفت مشهد به نام استاد مزین ساخت. شهرداری مشهد هم به پیشنهاد ستاد نکوداشت مقرر داشته یکی از خیابانهای مشهد را به نام استاد نامگذاری کند.

شایان ذکر است که همزمان با تصمیم دانشگاه مبنی بر برپایی نکوداشت استاد آشتیانی، هیأت تحریریه مجله علمی - پژوهشی دانشکده الهیات تصمیم گرفت شماره‌های ۴۱-۴۲ از این مجله را به گرامیداشت استاد اختصاص دهد. در این مدت با استادان و صاحبان قلم و اندیشه مکاتبه شد و از میان مقالات واصله تعدادی انتخاب و در ۵۵۲ صفحه چاپ شد. مجله یادشده همزمان با مراسم انتشار یافت و میان حاضران توزیع گردید.

ضمناً در این مراسم نمایشگاهی از کتابها، مقالات، دستخط و مصاحبه‌های استاد نیز برپا شده بود که مورد بازدید شرکت‌کنندگان قرار گرفت.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی